

QuickScan natuurwetgeving

**HS/MS Leeuwarden Zuidwest
Tennet TSO B.V.**

3 oktober 2023 - Confidential

Contactpersoon

MARLOES GROENHAGEN
Adviseur ecologie

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Projectgebied en ingreep	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ingreep	7
2.2.1	Voornemen	7
2.3	Afbakening effecten	9
3	Wet natuurbescherming	10
3.1	Gebiedsbescherming	10
3.1.1	Methode	10
3.1.2	Ligging	10
3.1.3	Effecten	11
3.1.4	Conclusie	11
3.2	Soortenbescherming	12
3.2.1	Methode	12
3.2.2	Aanwezigheid beschermde soorten	12
3.2.3	Effectbeschrijving	18
3.2.4	Toetsing	19
3.2.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	19
3.2.4.2	Vrijstelling algemeen voorkomende soorten	19
3.2.4.3	Overtreding verbodsbepalingen	19
3.2.5	Vervolg	21
3.2.6	Mitigerende maatregelen	21
3.2.7	Soortgericht onderzoek	22
4	Natuurnetwerk Nederland	23

4.1	Methode	23
4.2	Ligging	23
4.3	Effecten	23
4.4	Conclusie	23
5	Conclusie en vervolgstappen	24
	Gebiedsbescherming	25
	Soortbescherming	27
	Bijlagen	
	Bijlage A Wettelijk kader Wet natuurbescherming	25
	Colofon	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) en Liander zijn voornemens een nieuw 110kV-hoogspanningsstation (HS/MS-station) te bouwen aan de Hendrik Algrawei (ong.) te Leeuwarden, provincie Fryslân. Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten of kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) of effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Zie bijlage A voor een beschrijving van het wettelijk kader voor deze soorten- en gebiedsbescherming. De opdrachtgever heeft Arcadis gevraagd hiervoor een QuickScan op te stellen om eventuele effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het projectgebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 3 betreft de Wnb, hierin is een beschrijving van de ligging en effecten op Natura 2000-gebieden opgenomen, evenals een beschrijving van aanwezigheid van beschermde soorten met effectbeschrijving en toetsing. In hoofdstuk 4 is de conclusie weergegeven. Bijlage A geeft het wettelijk kader van de Wnb.

2 Projectgebied en ingreep

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied is gelegen ten zuiden van Leeuwarden aan de Hendrik Algrawei (ong.) in de provincie Fryslân (zie *Figuur 1*). De omgeving van het projectgebied bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied (weilanden), de waterverbinding Zwette, het Van Harinxmakanaal, de stad Leeuwarden, het industriegebied Newtonpark en de spoorlijn van Leeuwarden naar Akkrum. Grenzend aan het noordelijke deel van het projectgebied bevindt zich de weg Hendrik Algrawei, die tijdelijk niet in gebruik is door bouwwerkzaamheden. Het projectgebied zelf bestaat uit weilanden, die begraasd worden door schapen, perceelstoten en de oever van de Zwette. De weilanden worden intensief beheerd en bestaan uit Engels raaigras. De sloten zijn smal, ondiep en bevatten weinig waterplanten, op sommige plekken na, waar stijve watteranonkel groeit. De randen van de sloten bevatten een smalle rand begroeid met riet en worden gemaaid. De oevers, met name de bermkant, bestaan uit algemene kruiden als gewoon speenkruid, kleine veldkers, hondsdrif en fluitenkruid. In de bermen bij de brug aan de Boksumerdyk groeien reuzenberenklauwen.

Figuur 1 Luchtfoto van het projectgebied (rood omkaderd). Bron: www.streetsmart.nl

Figuur 2 Impressie van het projectgebied en directe omgeving

2.2 Voorgenomen ingreep

2.2.1 Voornemen

De opdrachtgever heeft het voornemen om een 110kV-hoogspanningsstation (HS/MS-station) te laten bouwen (Figuur 3). Hiervoor wordt het gebied opnieuw ingericht, zodat een bestemmingsplanwijziging dient plaats te vinden.

De voorgenomen werkzaamheden bestaan onder andere uit:

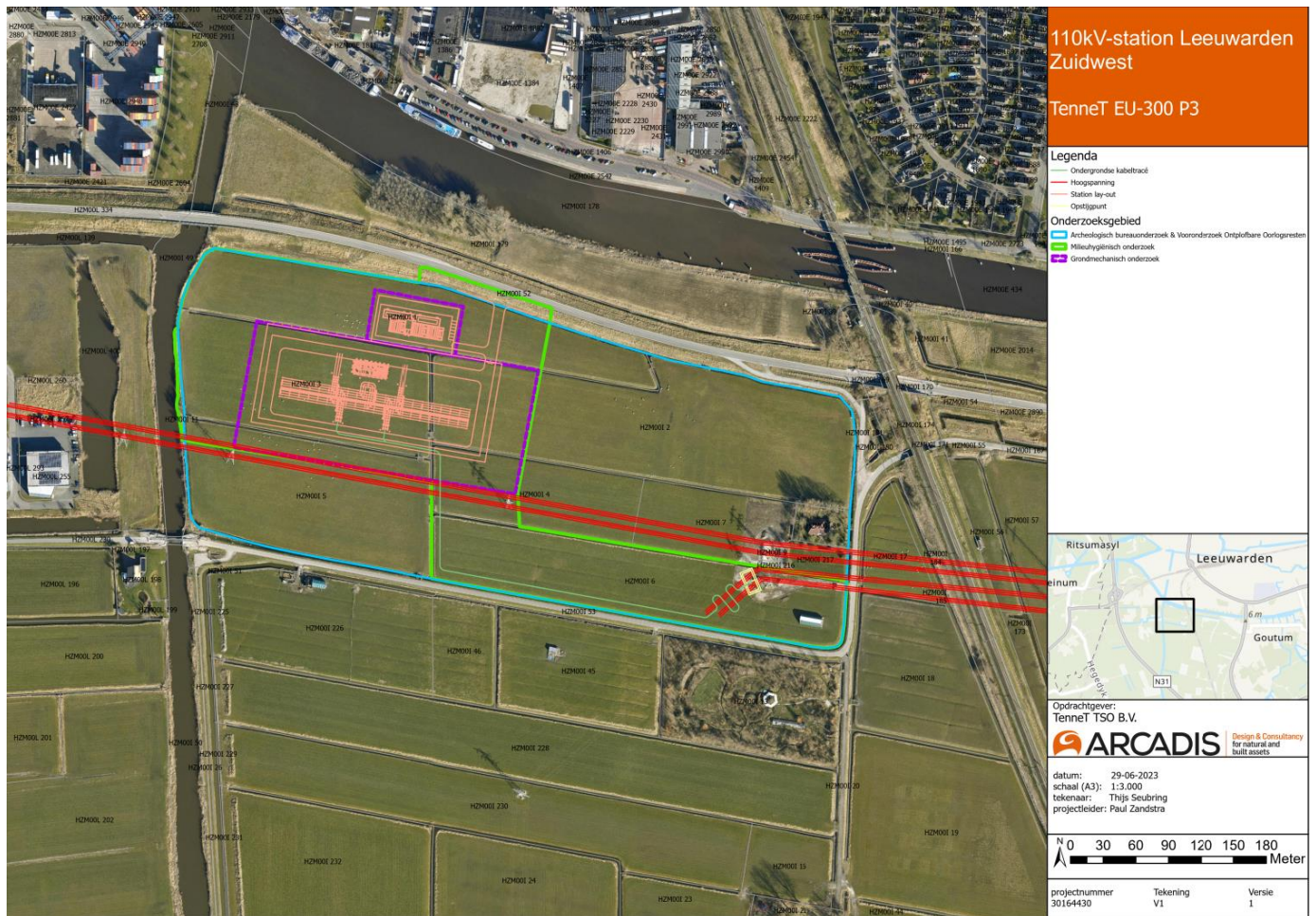
- Dempen watergangen.
- Graven nieuwe waterpartijen.
- Mogelijk wordt er voorbelasting aangebracht zodat de grond goed kan zetten.
- Graafwerkzaamheden t.b.v. het nieuwe station.
- Heien of trillen t.b.v. de fundering.
- Vanaf het nieuwe station wordt een kabelsleuf gegraven die het opstijgpunt verbindt met de hoogspanningsmast middels een ondergrondse kabel.
- Bemalen.
- Aanleggen toegangsweg.
- Beplanten nieuwe bomen en struiken om het station landschappelijk in te passen.

De bestaande hoogspanningsmasten van de verbindingen Herbaijum – Louwsmeer en Louwsmeer - Rauwerd blijven behouden. Bij de hoogspanningsmast (LSM-RWD-110-27), die in het projectgebied staat, wordt een opstijgpunt aangelegd. Zie voor de locatie van de betreffende hoogspanningsmast Figuur 4. Exacte dimensies daarvan zijn nog niet bekend. Bij een opstijgpunt wordt de ondergrondse kabel verbonden met de bestaande hoogspanningsmast.

Er wordt niet 's nachts gewerkt, maar wel in het donker in de ochtend en middag gedurende de wintermaanden. Hierbij wordt mogelijk bouwplaatsverlichting toegepast.

Planning

De planning van de uitvoering is nog niet bekend. De verwachting is dat er vanaf 2025 gestart kan worden. De bouw van het station zal ongeveer 2 jaar of langer in beslag nemen.

Figuur 3 Omkadering van het projectgebied met daarin de schets van de indeling van de nieuwe situatie

Figuur 4 Het projectgebied (aangegeven in rood) en de locatie van de hoogspanningsmast LSM-RWD-110-27 (aangegeven in geel) waarbij een opstijgpunt wordt aangelegd

2.3 Afbakening effecten

Als gevolg van bovengenoemde werkzaamheden kunnen effecten optreden. Het overgrote deel van de effecten zal lokaal optreden in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied. Enkel het effect van vermisting en verzuring als gevolg van stikstofdepositie als gevolg van de bouwwerkzaamheden kan op grotere afstand tot het projectgebied optreden.

Het gaat hierbij om de volgende effecten:

- Verstoring als gevolg van geluid, licht, trillingen en/of optische prikkels.
- Aantasting als gevolg van mechanische effecten (bijvoorbeeld heen en weer rijden).
- Doden en verwonden van dieren (indien mogelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn).
- Vernietiging van verblijfplaatsen (indien mogelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn).
- Versnippering en/of oppervlakteverlies van leefgebieden of groeiplaatsen.
- Vermisting en verzuring (als gevolg van stikstof uit de lucht door de bouwwerkzaamheden).

3 Wet natuurbescherming

3.1 Gebiedsbescherming

3.1.1 Methode

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep, is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen.

3.1.2 Ligging

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn Groote Wielen op circa 7 km afstand en de Alde Feanen op circa 15 km afstand. *Tabel 1* laat de afstand van het projectgebied tot Natura 2000-gebieden in Fryslân zien met het kader waarvoor het Natura 2000-gebied aangewezen is.

De ligging van het projectgebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden is weergegeven in Figuur 6.

Tabel 1 Natura 2000-gebieden in Friesland met de afstand tot het projectgebied en de status.

Natura 2000-gebied	Afstand (km)	Status
Groote Wielen	7	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Alde Feanen	9	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Sneekermeergebied	15	Vogelrichtlijn
Deelen	18	Vogelrichtlijn
Waddenzee	18	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Witte en Zwarte brekken	20	Vogelrichtlijn
Van Oordt's Merken	21	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	26	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Wijnjeterper Schar	28	Habitatrichtlijn
Lauwersmeer	30	Vogelrichtlijn
Bakkeveense Duinen	35	Habitatrichtlijn
Fochteloërveen	43	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	40	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn

Figuur 5 Ligging van het projectgebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (groene arcering). Bron: www.natura2000.nl

3.1.3 Effecten

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het overgrote deel van de effecten speelt lokaal af in het projectgebied of de directe omgeving. Negatieve effecten zoals verstoring, versnippering of afname van leefgebied en habitataantasting als gevolg van mechanische effecten kunnen daardoor op voorhand worden uitgesloten voor beschermde Natura 2000-gebieden. Het is echter niet uitgesloten dat er enige vorm van emissie optreedt van stikstofoxiden en/of ammoniak. Wanneer hierdoor stikstofdepositie optreedt in, voor verzuring gevoelige Natura 2000-gebieden, kan sprake zijn van negatieve effecten op deze natuurlijke kenmerken van de betreffende Natura 2000-gebieden. Om zekerheid te hebben of sprake is van enige vorm van stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden en de omvang hiervan, wordt een modelberekening in Aerius uitgevoerd. De stikstofdepositie wordt in een separate rapportage opgenomen.

3.1.4 Conclusie

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Negatieve effecten zoals verstoring, versnippering of afname van leefgebied en mechanische effecten kunnen daardoor op voorhand worden uitgesloten voor beschermde Natura 2000-gebieden als gevolg van de werkzaamheden, met uitzondering van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie. Om zekerheid te hebben of sprake is van enige vorm van stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden en de omvang hiervan, zal een modelberekening in Aerius uitgevoerd moeten worden.

3.2 Soortenbescherming

3.2.1 Methode

Er is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP) van de afgelopen 10 jaar. Daarnaast is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Het veldbezoek is uitgevoerd op 30 maart 2023 13.30-14.15u door Marloes Groenhagen, ecooloog bij Arcadis. Het veldbezoek is vanaf de openbare weg uitgevoerd. Er was nog geen toestemming om het projectgebied te betreden.

De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren bewolkt, 12°C en Bft 6. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden die binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

3.2.2 Aanwezigheid beschermde soorten

In *Tabel 2* is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het projectgebied, op basis van zowel het bureauonderzoek als veldbezoek. In de tabel wordt met directe omgeving het gebied binnen of op ongeveer 2 kilometer van het projectgebied bedoeld.

Tabel 2 Voorkomen en functie leefgebied van beschermde soorten binnen het projectgebied per relevante soortgroep

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Flora	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van groot spiegelklokje, knolspirea en ruw parelzaad (NDFP, 2023).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Het projectgebied bestaat uit intensief begraasde weilanden met Engels raaigras. De oevers van de sloten worden gemaaid. In de berm komen verschillende algemene niet-beschermde kruiden voor zoals gewoon speenkruid, kleine veldkers, hondsdraf en fluitenkruid.</p> <p><u>Groot spiegelklokje</u></p> <p>Groot spiegelklokje staat op zonnige, open plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, kalkrijke grond. De soort groeit op akkers, bermen en dijken, braakliggende grond, als adventief nabij graansilo's en langs spoorwegen. Het groot spiegelklokje is waargenomen in de berm van de Overijsselselaan. Hier groeit de plant in een extensievere kruidenrijke berm. Het betreft een ingezaaid exemplaar. Het projectgebied bestaat uit</p>	Beschermde plantensoorten kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.

intensieve, voedselrijke, begraasde en gemaaide weilanden en bermen. Door het voedselrijke en intensief beheerde karakter is het projectgebied niet geschikt als groeiplaats voor het groot spiegelklokje. Groot spiegelklokje kan op basis van habitat uitgesloten worden.

Knolspirea

Knolspirea staat op zonnige plaatsen op vrij droge, matig voedselarme tot matig voedselrijke, niet bemeste, neutrale, vaak kalkhoudende grond. Hier groeit de plant op grasland (kalkgrasland), bermen en bosranden. Knolspirea is waargenomen in Leeuwarden op een extensief stukje grasland nabij een bosrand. Het betreft een ingezaaid exemplaar. Het projectgebied bestaat uit intensieve, voedselrijke, begraasde en gemaaide weilanden en bermen. Door het voedselrijke en intensief beheerde karakter is het projectgebied niet geschikt als groeiplaats voor de knolspirea. Knolspirea kan op basis van habitat uitgesloten worden.

Ruw parelzaad

Ruw parelzaad staat op zonnige, open plaatsen (pioniervegetatie) op matig vochtige, matig voedselrijke, basische en kalkrijke grond. De plant groeit op akkers, omgewerkte grond, braakliggende grond, langs spoorwegen, bermen en waterkanten. Ruw parelzaad is waargenomen in Leeuwarden in een park, onder bomen en nabij het water. Het projectgebied bestaat uit intensieve, voedselrijke, begraasde en gemaaide weilanden en bermen. Doordat omgewoelde grond in het projectgebied ontbreekt is het projectgebied niet geschikt als groeiplaats voor het ruw parelzaad. Ruw parelzaad kan op basis van habitat uitgesloten worden.

Andere beschermde planten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.

<p>Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest</p>	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn waarnemingen bekend van een bezet nest van de torenvalk. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van diverse algemene broedvogels zoals kleine karekiet, winterkoning en fitis (NDFP, 2023).</p>	<p>Algemene broedvogels kunnen tot broeden komen in het projectgebied.</p>
---	---	--

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn kokmeeuwen, houtduiven en kauwen op de weilanden en meerkoeten in de sloten waargenomen. Het projectgebied bevat weilanden, sloten en oevers waar algemene broedvogels tot broeden kunnen komen.

In het projectgebied zijn geen nestkasten van de torenvalk gezien. Mogelijk broedt de torenvalk in de hoogspanningsmast. Er is geen nest

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	<p>waargenomen. Er zijn genoeg alternatieve hoogspanningsmasten waar de torenvalk kan broeden.</p>	
<p>Broedvogels met jaarrond beschermd nest</p>	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde nesten.</p> <p>Op circa 90 meter afstand van het projectgebied is een nest van een boomvalk waargenomen in een boom. Ook in een hoogspanningsmast grenzend aan het projectgebied is een waarneming gedaan van boomvalken met jongen.</p> <p>Op circa 40 meter afstand van het projectgebied is een roekenkolonie waargenomen in de bomen langs de Hendrik Algrawei weg.</p> <p>In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van buizerd (vastgesteld territorium), huismus (baltsend/zingend), kerkuil (slaapplaats) en de ransuil (slaapplaats).</p> <p>Er zijn geen waarnemingen bekend van gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, oehoe, ooievaar, slechtvalk, sperwer, steenuil en zwarte wouw (NDFF, 2023).</p>	<p>Op circa 40 meter afstand van het projectgebied bevindt zich een roekenkolonie.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
	<p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Ten noorden van het projectgebied in de bomen langs de Hendrik Algrawei is een roekenkolonie gezien met ongeveer 120 nesten (Figuur 6). De roeken zijn foeragerend waargenomen in het projectgebied. Roeken foerageren binnen een straal van 1.500 meter van hun kolonie.</p> <p>Binnen deze 1.500 meter bevinden zich voldoende alternatieve weilanden. Het projectgebied betreft daardoor geen essentieel foerageergebied.</p> <p>De nesten van de boomvalk zijn niet waargenomen bij het projectgebied. Ook staat er geen boom op de locatie waar de waarneming is gedaan.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten zouden in het projectgebied kunnen foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals omliggende weilanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>	

Figuur 6. Locatie van het projectgebied (aangegeven in rood) met daarbij de locaties van de roekenkolonie (aangegeven in blauw), de boerderij met bomen (aangegeven in geel) en de proeftuin Oerfloed (aangegeven in oranje).

<p>Grondgebonden zoogdieren</p>	<p>Bureauonderzoek</p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren. In de directe omgeving zijn langs de Zwette sporen van de otter waargenomen. Daarnaast zijn in de directe omgeving zijn (vrijgestelde) soorten als diverse muissoorten, kleien marterachtigen, haas, konijn, egel, ree, steenmarter en vos waargenomen (NDFF, 2023).</p>	<p>In het projectgebied en directe omgeving kunnen algemene (vrijgestelde) grondgebonden zoogdieren voorkomen om te foerageren.</p>
	<p>Veldbezoek</p> <p>In het projectgebied en de directe omgeving kunnen algemene (vrijgestelde) grondgebonden zoogdieren voorkomen om te foerageren, zoals diverse muissoorten, kleine marterachtigen, konijn, egel, vos en ree.</p>	<p>Andere beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>
	<p>Otter</p> <p>De otter komt voor in oeverzones met voldoende dekking en rust in allerlei soorten stromende wateren. De otter gebruikt hierbij boomstronken, wortelstelsels en oude hopen als verblijfplaats.</p> <p>Het projectgebied bevat de oever van de Zwette die gedeeltelijk bestaat uit beschoeiing nabij de bruggen en bij de weilanden is de oever vlak en smal (ongeveer een meter breed) en begroeid met riet. De bomen en struiken die aan de oever stonden zijn gesnoeid. Verblijfplaatsen van de otter kunnen op</p>	

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	<p>basis van habitat uitgesloten worden. Mogelijk komt de otter incidenteel voor in de Zwette en aan de oever. Het betreft geen essentieel leefgebied omdat er in de omgeving voldoende alternatief leefgebied voorhanden is.</p> <p>Ook andere beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>	
Vleermuizen	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vleermuizen. In directe omgeving, met name in Leeuwarden, zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, gewone/kleine/ruige dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis. Daarnaast zijn er in het nabijgelegen dorp Goutum waarnemingen bekend van baardvleermuis, gewone/grijze grootoorvleermuis, meervleermuis, Myotis spec. (onbekend welke soort) (NDFP, 2023).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p><u>Verblijfplaatsen</u></p> <p>In het projectgebied komen geen gebouwen of bomen voor. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daardoor op voorhand uitgesloten worden.</p> <p>In de directe omgeving grenzend aan het projectgebied bevinden zich wel bomen en een woning waar vleermuizen mogelijk verblijven hebben (Boksumerdyk 10, Figuur 6).</p> <p><u>Foerageergebied</u></p> <p>Het projectgebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied voor vleermuizen. Er is voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving, zoals de omliggende weilanden. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Vliegroutes</u></p> <p>Mogelijk gebruiken vleermuizen de sloten in het projectgebied als vliegroute. Er zijn voldoende alternatieve vliegroutes in de directe omgeving. Het betreffen geen essentiële vliegroutes. Grenzend aan het projectgebied ligt wel een migratieroute van de meervleermuis, namelijk de watergang de Zwette¹.</p>	<p>In het projectgebied komen geen gebouwen of bomen voor. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daardoor op voorhand uitgesloten worden.</p> <p>Het projectgebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p>Mogelijk gebruiken vleermuizen de sloten in het projectgebied als vliegroute. Dit betreffen geen essentiële vliegroutes. Grenzend aan het projectgebied ligt de watergang de Zwette die een migratieroute vormt voor de meervleermuis.</p>
Reptielen	<p><i>Bureauonderzoek</i></p>	<p>Beschermde reptielen kunnen op basis van habitat en/of</p>

¹ Provincie Friesland (2023). Meervleermuizen vliegroutes 2022. Geraadpleegd op 3 oktober 2023. Verkrijgbaar via: <https://fryslan.maps.arcgis.com/home/item.html?id=e725bfc1e2de4dc3ae2c8af1931760e9>

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	<p>In het projectgebied en de directe omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielen (NDFF, 2023).</p>	<p>verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>
	<p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Beschermde reptielen kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>	
Amfibieën	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde amfibieën. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van (vrijgestelde) bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en groene kikker (niet gedetermineerd) (NDFF, 2023).</p>	<p>Mogelijk komen algemene (vrijgestelde) amfibieën voor in het projectgebied.</p>
	<p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Het projectgebied bevat ondiepe en smalle sloten met een smalle strook oeverbegroeiing met riet en weinig waterplanten, waaronder stijve waterranonkel.</p>	<p>Andere beschermde amfibieën kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>
	<p>Mogelijk komen algemene (vrijgestelde) amfibieën voor in het projectgebied.</p> <p>Andere beschermde amfibieën kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>	
Vissen	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied en in de directe omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten (NDFF, 2023).</p>	<p>Mogelijk komt de grote modderkruiper voor in het projectgebied.</p>
	<p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Grote modderkruiper geeft de voorkeur aan ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Het projectgebied bevat ondiepe sloten met een modderlaag en op enkele plekken stijve waterranonkel. Niet alle sloten in het gehele projectgebied konden bekeken worden. Grote modderkruiper kan op basis van habitat niet uitgesloten worden.</p>	<p>Andere beschermde vissoorten kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	Andere beschermde vissoorten kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied uitgesloten worden.	
Overige soorten	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden. In de directe omgeving is een grote vos waargenomen in de proeftuin Oerfloed (Figuur 6) (NDFF, 2023).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p><u>Grote vos</u></p> <p>Grote vos heeft als habitat vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Als waardplant maakt de grote vos gebruik van grote vrijstaande bomen als iep, zoete kers en sommige wilgensoorten. Holle bomen en stapels hout worden gebruikt als overwinterplaats. Het projectgebied ontbreekt aan vrijstaande bomen en stapels hout. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de grote vos kunnen uitgesloten worden.</p> <p>Andere beschermde ongewervelden kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied op voorhand uitgesloten worden.</p>	Beschermde ongewervelden kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied op voorhand uitgesloten worden.

3.2.3 Effectbeschrijving

In de *Tabel 3* is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie van de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen.

Tabel 3. Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Op circa 40 meter afstand van het projectgebied bevindt zich een roekenkolonie. Mogelijk vindt er opzettelijk verstoring plaats indien gewerkt wordt in de kwetsbare periode van de roek. Hierdoor zouden nesten verlaten kunnen worden.	Ja
Algemene broedvogels	Indien werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd worden, kunnen aanwezige nesten vernietigd worden, eieren vernietigd of beschadigd worden, jongen of broedende vogels verstoord, vernietigd of verwond worden.	Ja
Algemene grondgebonden zoogdieren	Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen en leefgebied van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Vleermuizen	Indien bij de werkzaamheden verlichting gebruikt wordt in de actieve periode van vleermuizen (half uur voor zonsondergang t/m half uur na zonsopkomst in de periode maart t/m november) kan	Ja

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
	dit leiden tot verstoring en het ongeschikt worden van de migratieroute van de meervleermuis en mogelijke verblijfplaatsen grenzend aan het projectgebied.	
Grote modderkruiper	Indien sloten gedempt worden waar de grote modderkruiper voorkomt kunnen dieren verwond of gedood worden.	Ja

3.2.4 Toetsing

3.2.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soort/soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 4 Beschermingscategorie van de relevante soorten

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Vogels met jaarrond beschermd nest, broedvogels zonder jaarrond beschermd nest
Habitatrichtlijnsoorten	Vleermuizen
Andere soorten met vrijstelling	Algemene grondgebonden zoogdieren, algemene amfibieën

3.2.4.2 Vrijstelling algemeen voorkomende soorten

Er geldt binnen de provincie Friesland een vrijstelling voor de binnen het projectgebied algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën, zie bijlage A. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, zie verder in §3.2.6.

3.2.4.3 Overtreding verbodsbepalingen

In de onderstaande tabellen is per soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomsten van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in §3.2.6.

Tabel 5 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vogels met jaarrond beschermde nesten				X	Als gevolg van werkzaamheden in het broedseizoen nabij jaarrond beschermde nesten

Algemene broedvogels	X	X	X	Als gevolg van de werkzaamheden in het broedseizoen.
----------------------	---	---	---	--

Het is verboden om:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Tabel 6 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn

Soort	Lid 1 5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen	X	X		X	Gebruik van verlichting bij de werkzaamheden.

Het is verboden om:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 7 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Grote modderkruiper	X	X		Indien sloten gedempt gaan worden waar de grote modderkruiper voorkomt.

Het is verboden om:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

3.2.5 Vervolg

3.2.6 Mitigerende maatregelen

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Werkzaamheden in een straal van 50 meter rondom de roekenkolonie dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden (welke van februari t/m juli loopt). De werkzaamheden in deze straal dienen plaats te vinden in de periode van augustus t/m januari.

Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten

- De werkzaamheden dienen, daar waar mogelijk, uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen (welke loopt van circa 15 maart tot 15 juli).
- Indien dat niet mogelijk is dienen de volgende stappen genomen te worden:
 - Een ecooloog checkt voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied op broedende vogels. Indien nodig worden voorafgaand aan het broedseizoen ontmoedigende maatregelen genomen (verwijderen vegetatie rondom projectgebied of plaatsen van linten).
 - Bij geen broedende vogels kunnen werkzaamheden doorgang vinden. In dat geval dient het projectgebied elke week gecontroleerd te worden op broedende vogels.
 - Bij broedende vogels dient op de betreffende locatie gewacht te worden tot de jonge vogels zijn uitgevlogen of het nest hebben verlaten.

Vleermuizen

- Gebruik geen verlichting in de periode maart t/m november tussen zonsondergang en zonsopkomst.
- Indien dit niet mogelijk is dienen de volgende maatregelen genomen te worden:
 - Voorkom verlichting richting bosschages, sloten en gebouwen rondom het projectgebied.
 - Het verlichtingsplan dient goedgekeurd te worden door een ter zake kundige ecooloog.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens aanleg.
- Voer de werkzaamheden rustig uit en in één richting van het water af. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden en worden ze niet het water ingejaagd zodat ze verdrinken.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring optreedt.
- Werkgebieden en werkpaden worden zo klein mogelijk gehouden.

3.2.7 Soortgericht onderzoek

Grote modderkruiper

Er dient een soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden waarbij gekeken wordt of de grote modderkruiper in de sloten in het projectgebied voorkomt. Het onderzoek bestaat uit eDNA bemonstering. eDNA is DNA dat door dieren is achtergelaten in het milieu. Hiervoor dient eenmalig op verschillende locaties in het projectgebied eDNA bemonsterd te worden in de periode maart tot juli of september tot november.

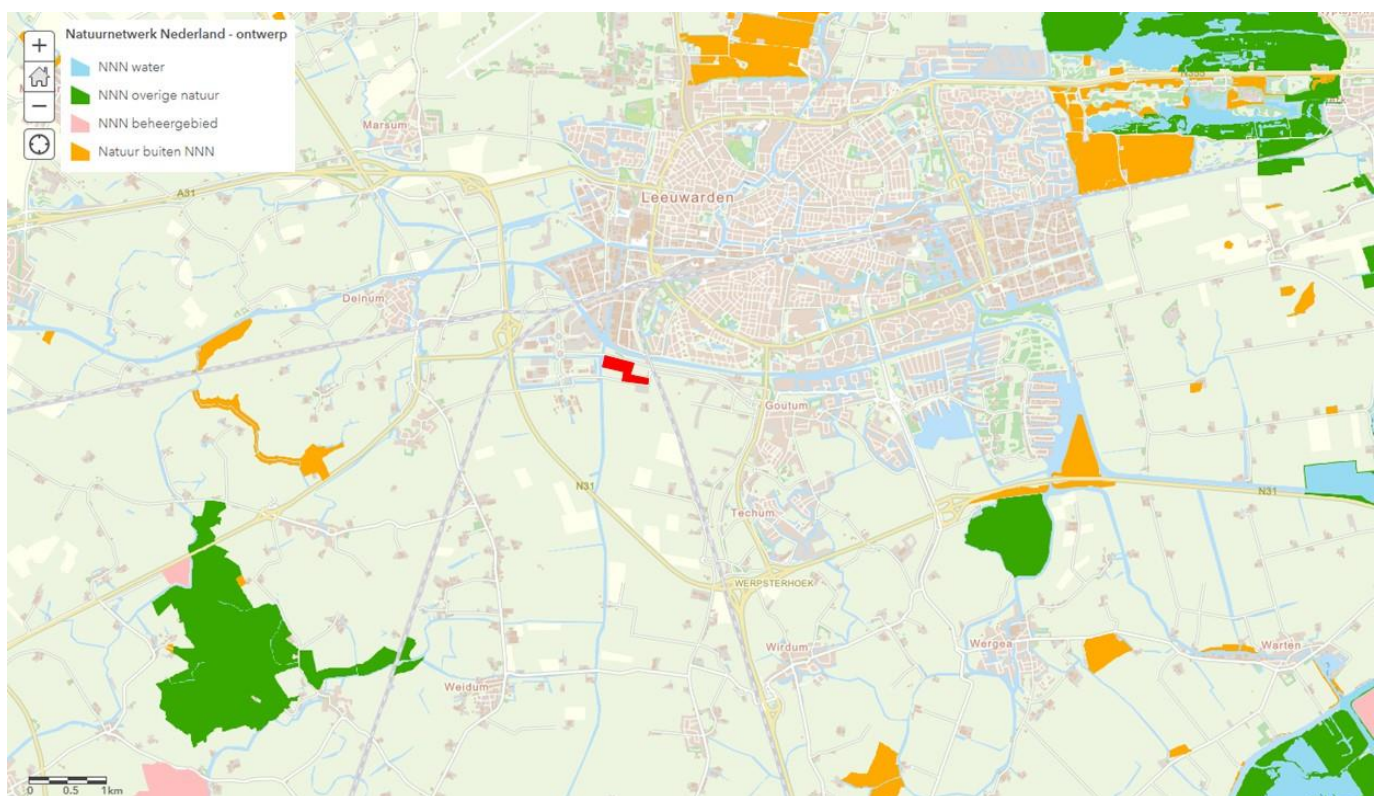
4 Natuurnetwerk Nederland

4.1 Methode

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van NNN en daarnaast de aard van de ingreep, is door bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van het voornemen. In onderstaande paragrafen wordt de ligging weergegeven en de wezenlijke kenmerken en waarden beschreven.

4.2 Ligging

Het projectgebied ligt niet in NNN-gebied, zie *Figuur 7*.

Figuur 7 De locatie van het projectgebied (aangegeven in rood) en de omliggende NNN-gebieden

4.3 Effecten

Het projectgebied ligt niet binnen het NNN, waarmee directe negatieve effecten op het NNN zijn uitgesloten. De provincie Friesland kent wel externe werking, maar doordat het dichtstbijzijnde NNN-gebied op circa 3,5 km afstand ligt zijn negatieve effecten op de NNN-gebieden niet van toepassing.

4.4 Conclusie

Het projectgebied ligt niet binnen het NNN, waarmee directe negatieve effecten op het NNN zijn uitgesloten. De provincie Friesland hanteert externe werking voor NNN-gebieden. Gezien de afstand circa 3,5 km is voor het dichtstbijzijnde NNN-gebied zijn negatieve effecten uit te sluiten. Een verdere toetsing is niet vereist.

5 Conclusie en vervolgstappen

Natura 2000

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Negatieve effecten zoals verstoring, versnippering of afname van leefgebied en mechanische effecten kunnen daardoor op voorhand worden uitgesloten voor beschermde Natura 2000-gebieden als gevolg van de werkzaamheden, met uitzondering van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie. Om zekerheid te hebben of sprake is van enige vorm van stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden en de omvang hiervan, zal een modelberekening in Aeries uitgevoerd moeten worden.

Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt niet binnen het NNN, waarmee directe negatieve effecten op het NNN zijn uitgesloten. De provincie Friesland hanteert externe werking voor NNN-gebieden. Gezien de afstand circa 3,50 km is voor het dichtstbijzijnde NNN-gebied zijn negatieve effecten uit te sluiten. Een verdere toetsing is niet vereist.

Soortenbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden treden mogelijk negatieve effecten op voor vogels met jaarrond beschermde nesten, algemene broedvogels, vleermuizen en grote modderkruiper.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Indien in het broedseizoen van de roek gewerkt wordt is er (mogelijk) sprake van overtreding van de Wnb ten aanzien van artikel 3.1 lid 4. Overtreding kan voorkomen worden door binnen een straal van 50 meter rondom de roeken kolonie alleen te werken in de periode augustus t/m januari, namelijk buiten het broedseizoen van de roek (welke van februari t/m juli loopt), zie §3.2.6.

Algemene broedvogels

Indien in het broedseizoen gewerkt wordt is er (mogelijk) sprake van overtreding op de Wnb ten aanzien van artikel 3.1 lid 1, lid 2 en lid 4. Overtreding kan voorkomen worden door te werken buiten het broedseizoen of het nemen van mitigerende maatregelen, zie §3.2.6.

Vleermuizen

Als gebruik gemaakt wordt van verlichting bij de werkzaamheden na zonsopgang en voor zonsondergang (in de periode maart t/m november) en als de nieuwe permanente verlichting gericht is op gebouwen en bomen en sloten kan overtreding optreden van artikel 3.5 lid 2. Overtreding kan voorkomen worden door mitigerende maatregelen, zie §3.2.6.

Grote modderkruiper

Als gevolg van de werkzaamheden is er (mogelijk) sprake van overtreding op de Wnb ten aanzien van artikel 3.10 lid 1a en 1b. Er dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden waarbij gekeken wordt of de grote modderkruiper voorkomt in de sloten van het projectgebied, zie §3.2.7.

Bijlage A Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

Inhoud van de wet

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De Wnb is in plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wnb kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4) en verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de relevante delen van de wet gegeven.

Algemene bepalingen

De Wnb schrijft het opstellen van een nationale en provinciale natuurvisie voor. De nationale natuurvisie bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid op het gebied van natuur en natuurbescherming (artikel 1.5). De provinciale natuurvisies beschrijven het provinciale beleid op dit gebied (artikel 1.7).

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en soorten (ook soorten die niet beschermd zijn!) (artikel 1.11, lid 1) Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (artikel 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (artikel 1.11, lid 3).

In het eerste hoofdstuk van de wet wordt ook ingegaan op de beschermingsmaatregelen waarvoor gedeputeerde staten van de provincies zorg moeten dragen (artikel 1.12, lid 1). Het gaat daarbij om:

- De biotopen en leefgebieden van alle in Nederland voorkomende soorten vogels (onderdeel a).
- Behoud en herstel van soorten, habitats en habitats van soorten van bijlage I, II, IV en V van de Habitatrichtlijn (onderdeel b).
- Behoud en herstel van soorten die opgenomen zijn op de bij de natuurvisie horende rode lijst (onderdeel c).

Beschermde gebieden

De Wet Natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden:

- De provincies (gedeputeerde staten) dragen zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (artikel 1.12, lid 2).
- Buiten het NNN kunnen gedeputeerde staten gebieden aanwijzen met bijzondere natuurwaarden of landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Deze gebieden worden “bijzondere provinciale natuurgebieden” en “bijzondere provinciale landschappen” genoemd (artikel 1.12, lid 3).
- De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst gebieden aan ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Deze gebieden zijn de Natura 2000-gebieden (artikel 2.1, lid 1).
- De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan - buiten bestaande Natura 2000-gebieden - een gebied aanwijzen als “bijzonder nationaal natuurgebied” (artikel 2.11, lid 1).

De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader. De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Ten aanzien van de bescherming van bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen is in de Wnb geen regeling opgenomen. Provincies kunnen -wanneer zij een dergelijk gebied aan zouden wijzen- daarvoor zelf een regeling opstellen.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn. Op de aanwijzing of wijziging van de aanwijzing van gebieden is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (deze besluiten staan dus open voor bezwaar en beroep), tenzij het een wijziging van ondergeschikte aard is (artikel 2.1).

Gedeputeerde staten - en in bepaalde gevallen het Ministerie van LNV - zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook - indien daar aanleiding voor bestaat - passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen (artikel 2.2). Daarnaast moet er voor ieder Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld (artikel 2.3).

Plan of project

De Wnb maakt onderscheid in plannen en projecten. Een plan gaat over het voornemen tot het verrichten van een handeling of om het scheppen van een (planologisch) kader voor een toekomstige handeling. Een project gaat altijd om een daadwerkelijk uit te voeren handeling.

Beoordeling van plannen

Een plan dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, mag door het betreffende bestuursorgaan pas worden vastgesteld nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Een uitzondering is een plan dat een herhaling of voortzetting is van een ander plan waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren.

Wanneer de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast niet is verkregen, mag het plan alleen worden vastgesteld wanneer er geen alternatieve oplossing is, er een dwingende reden van groot openbaar belang wordt gediend en er compenserende maatregelen worden getroffen (de ADC-toets). Wanneer er sprake is van significante gevolgen voor een prioritair habitat of prioritaire soort en de dwingende reden van groot openbaar belang is een reden van sociale of economische aard, dient in aanvulling op de ADC-toets door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een advies gevraagd te worden aan de Europese Commissie voordat het plan wordt vastgesteld. De te nemen compenserende maatregelen moeten onderdeel uitmaken van het betreffende plan. Een eventueel in te richten compensatiegebied dient de status van Natura 2000-gebied te krijgen (artikel 2.7 lid 1 en 2.8 lid 1-8).

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan hoeft dus geen vergunning aangevraagd te worden. Wel dient het bestuursorgaan indien nodig middels een passende beoordeling de effecten op Natura 2000-te toetsen.

Beoordeling van projecten

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Voor deze projecten wordt de vergunning alleen verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren.

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

Er kan worden voor worden gekozen geen vergunning Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient de passende beoordeling gevoegd te worden bij de aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenking (vvgb) aan bij het bevoegd gezag Wnb. De voorwaarden waaronder de vvgb wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning. Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de vergunning Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

Soortbescherming

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn (artikel 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (artikel 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (artikel 1.11, lid 3).

Categorieën

De wet onderscheidt drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

Soorten Vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.1)
Soorten Habitatrichtlijn, ook wel Habitatrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.2)
Andere soorten (Wnb §3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (artikel 3.1 lid 1).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in (artikel 3.5 lid 1):

bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
bijlage I bij het Verdrag van Bonn;

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in (artikel 3.5, lid 5):

bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb §3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (artikel 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.1):

- In het wild levende vogels te doden of te vangen (lid 1).
- Opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (lid 2).
- Eieren te rapen en deze onder zich te hebben (lid 3).
- Opzettelijk te storen (lid 4), tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (lid 5).

Voor Habitatrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.5):

- In het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (lid 1).
- Opzettelijk te verstoren (lid 2).
- Eieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen (lid 3).
- De voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen (lid 4).
- Planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (lid 5).

Voor Andere soorten is het verboden om (artikel 3.10, lid 1):

- In het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen (onderdeel a);
- De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen (onderdeel b).
- Vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (onderdeel c).

Hierboven is voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten aangegeven dat verstoring niet is toegestaan. Niet iedere verstoring in het kader van de wet is relevant is. Het moet gaan om verstoring die voor soorten in potentie wezenlijke gevolgen heeft. Een tijdelijke verandering van gedrag valt hier niet zonder meer over. Zie voor meer informatie het volgende tekstkader.

Juridisch kader verstoring beschermde soorten

Niet iedere toename van verstoringsbronnen leidt tot een daadwerkelijk effect dat in het kader van de wet is voorzien als verstoring. Voor een individu dat sprake is van opzettelijke verstoring als niet in de directe omgeving (tijdelijk) uitwijkmogelijkheden voor handen zijn en de functionaliteit van het leefgebied door verstoring wordt aangetast. Dit si verschillende keren bevestigd door de Raad van State. Hieronder staan twee delen van uitspraken waarin dit bevestigd is:

ECLI:NL:RVS:2009:BI3701: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 21 november 2007 in zaak nr. 200607283/1) geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verontrusting in de zin van artikel 10 van de Ffw."

ECLI:NL:RVS:2020:1125: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluichten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing."

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragcode (artikel 3.31, lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- Een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.
- Een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw.
- Een bestendig gebruik.
- Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van LNV kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (artikel 3.3, lid 2-4; artikel 3.8, lid 2-5; artikel 3.10, lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Friesland heeft een vrijstelling verleend voor de volgende soorten:

Zoogdieren

- Aardmuis
- Bosmuis
- Bunzing
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas
- Hermelijn
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ree
- Ondergrondse woelmuis
- Rosse woelmuis
- Steenmarter
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat

Amfibieën

- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (artikel 3.3 lid 1 en 3; artikel 3.8 lid 1 en 3; artikel 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per beschermingscategorie:

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.3, lid 4):

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- Het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (onderdeel c).

Voor Habitatrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.7, lid 5):

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- Het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (onderdeel c).

Voor Andere soorten geldt in aanvulling op alle voorwaarden voor Habitatrichtlijnsoorten ook dat het project nodig is voor één of meerder van de aanvullende wettelijke belangen (artikel 3.10, lid 2):

- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (onderdeel a).
- Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen (onderdeel b).
- Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (onderdeel c).
- Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (onderdeel d).
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw (onderdeel e).
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer (onderdeel f).
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied (onderdeel g).
- In het algemeen belang (onderdeel h).
- Bestendig gebruik (onderdeel i).

Geen andere bevredigende oplossing betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING
HS/MS LEEUWARDEN ZUIDWEST

KLANT

Tennet TSO B.V.

AUTEUR

Marloes Groenhagen

PROJECTNUMMER

30164430

ONZE REFERENTIE

H7R66WVQ5Z6P-1986947795-304:1.0

DATUM

3 oktober 2023

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Cors Onnes MSc
Adviseur ecologie

VRIJGEGEVEN DOOR

Paul Zandstra
Projectleider bodem en conditionering

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[Arcadis](#)

[arcadis_nl](#)

[ArcadisNetherlands](#)